

МИРОВА УГОДА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Русінова Анна Володимирівна

*студентка юридичного факультету
ДВНЗ «Національного Гірничого Університету»*

Мирова угода як спосіб оформлення домовленості про врегулювання спору досить часто використовується в судовій практиці багатьох країн. На Україні таке засіб припинення виробництва судового розгляду цивільних справ передбачається Цивільним процесуальним кодексом України.

Одним із головних принципів цивільного процесуального права України є принцип диспозитивності, значенням якого є широке коло правомочностей. Однією з форм прояву принципу диспозитивності є гарантована законом можливість сторін при досягненні домовленості укласти мирову угоду. Здійснення права на укладення мирової угоди є ефективним способом врегулювання спору та ліквідації правового конфлікту між сторонами матеріального правовідношення.

Актуальність обраної теми підкреслюється науковими дослідженнями серед яких : Гукасяном Р.Е. в монографії “Проблема интереса в советском гражданском процессуальном праве” (1970 р.), Плешановим А.Г. “Диспозитивное начало в сфере гражданской юрисдикции: проблемы теории и практики” (2002 р.), Давиденком Д.Л. “Мировое соглашение как средство внесудебного урегулирования частноправовых споров (по праву России и некоторых зарубежных стран” (2004 р.), Рожковой М.А. “Мировая сделка: использование в коммерческом обороте” (2005 р.).

В Україні дана тематика розглядалась у дисертаціях Андрушко А.В. “Принцип диспозитивності цивільного процесуального права” (2002 р.) та Шутенко О.В. “Проблеми диспозитивності в гражданском процессе” (2003 р.). Окремі аспекти теми на рівні наукових статей та монографій розглядалися Боннером А.Т., Комісаровим К.М., Святогором О., Орловою Л.М., Пушкар Є.Г., Тимченком Г.П., Тараненком В.Ф., Штефаном М.Й. та іншими дослідниками. Проте нині, у процесуальній науці тематика мирової угоди сторін, порядок її укладення і примусового виконання залишаються дискусійними.

Мирова угода - це укладена в цивільному процесі угода між сторонами у справі і затверджена судом про умови припинення спору, на підставі взаємних уступок – відмови позивача від частини своїх вимог або їх зміни, визнання відповідачем зміненого позову чи зменшення розміру позивних вимог [4,с.304]. Мирова угода може укладатись як в позовному провадженні, так і у виконавчому, але завжди після порушення таких проваджень – і це зрозуміло, адже інакше ці угоди будуть цивільно-правовими. До мирової угоди застосовують і вимоги чинності правочину, а процесуальний аспект цього такого матеріального елементу – що саме процесуальні дії забезпечують відповідність угоди таким умовам. Мирова угода за своїми властивостями та правовими наслідками може бути прирівняна до судового рішення. Мирова угода втілюється у певній процесуальній формі: ухвалі про визнання мирової угоди та закриття провадження у справі. Умови мирової угоди у разі їх невиконання однією чи

обом сторонами можуть бути виконані у примусовому порядку, що обумовлює необхідність передбачити на рівні законодавства, що ухвала суду про визнання мирової угоди та закриття провадження у справі є виконавчим документом. Це нормативне положення слугуватиме уніфікації українського законодавства з законодавством країн ЄС та близького зарубіжжя.

Допустимість укладення мирової угоди при заочному розгляді справи є актуальним питанням практики наразі. Можливо, якщо відповідачем до суду надано письмову заяву, в якій викладені умови мирової угоди, це все ж таки можливо.

Мирова угода може бути позбавлена юридичної сили лише шляхом скасування ухвали суду, якою вона визнана, за підстав порушення як норм матеріального, так і процесуального права: розгляд питання у незаконному складі суду; ухвала постановлена чи підписана не тим суддею, який розглядав справу; суд визнав мирову угоду щодо прав та обов'язків будь-яких інших осіб, окрім сторін; представник сторони не мав повноважень на вчинення відповідної процесуальної дії; судом при визнанні мирової угоди застосовано закон, який не підлягав застосуванню; судом була визнана мирова угода, що має ознаки нікчемного правочину. Наявність ознак заперечного правочину в умовах мирової угоди не є обов'язковою підставою для скасування відповідної ухвали. Мирову угоду можна визначити як цивільний процесуальний акт, яким припиняється цивільно-правовий спір на основі взаємоузгодженої волі сторін шляхом визнання судом.

У Сполучених Штатах як і в Україні, мирова угода підлягає поданню до суду з її пожалюшим там затвердженням. Це робиться для того, що суд, до якого початково звернувся позивач, міг застосувати примус у випадку недотримання такої угоди; крім того, він слідує за правомірністю її положень. Суд також може потім модифікувати її, якщо необхідно для досягнення справедливості у справі, причому сторона, яка порушила мирову угоду, може бути звинувачена ще й у неповазі до суду, а не лише отримати цивільний позов про порушення такої угоди. Англія і Уельсв Англії та Уельсі, якщо справа вже в суді, за винятком випадку, коли позов повинно бути відхилено відразу, якщо позивач зобов'язується сплатити витрати відповідача, справа, як правило, вирішується сторонами укладенням мирової угоди, підписаної законними представниками обох сторін і затверджена суддею. Ізраїльв Ізраїлі, який відноситься до квазі-загальної правової системи, до суду звертаються, зазвичай, з двох причин: (а) тільки шляхом подачі врегулювання суд може тяжущіхся контроль чи суд буде замовити одну або більше сторін оплатити витрати, і (б) мирова угода має юридичну силу судового рішення. Франція стаття 2052 Французького Цивільного кодексу містить норму про те, що мирові угоди мають для сторін силу судового рішення останньої інстанції [3, с.135].

Так, суд при мировій угоді набуває ряд явних переваг у порівнянні з розглядом справи в судовому засіданні: укладення мирової угоди позбавляє суди від завантаженості; мирова угода повністю ліквідує судовий спір між сторонами і тягне припинення провадження у справі.

Як для позивача, так і для відповідача мирову угоду дозволяє: заощадити час, усуваючи можливість виникнення довгих судових позовів; зменшити судові витрати;

З метою оптимізації національної цивільної процесуальної форми є необхідність закріпити за судом обов'язок сприяти сторонам у врегулюванні спору. При вирішенні цивільних справ мирова угода має переваги перед рішенням суду: у більшому виховному впливі на сторони. Мирова угода у певній мірі знімає тягар відповідальності за вирішення спору з органів правосуддя та перекладає його на сторони, чим досягається підвищення правосвідомості та сумлінності сторін, що впливає на добровільність виконання мирової угоди поряд з рішеннями суду. Укладення мирової угоди сприяє економії часу та матеріальних витрат суду, що також є важливою обставиною.

Укладання мирової угоди на практиці можна стикнутися з багатьма проблемами, які вимагають, в першу чергу, нормативного врегулювання у майбутньому та потребують уважності сторін при реалізації наданого їм права; оскільки якщо судові рішення як владний акт містить елемент державного примусу, то мирова угода укладається за взаємною згодою сторін і приводить до бажаного для них результату – розв'язання конфлікту.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри цивільного та господарського права Трофименко Ніна Сергіївна

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України, Закон України від 28.06.1996р. №254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996р. – 1996. – №30. – С.141.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004р. №1618-IV // Відомості Верховної Ради, 2004, №40-41, ст.492.
3. Беляневич О.А. Процесуальні аспекти укладення мирової угоди в господарському суді // Вісник господарського судочинства. – 2007. – №2. – ст. 133-139
4. Штефан М. Й. Цивільний процес. Підручник для юридичних спеціальностей вищих закладів освіти: – К.: Ін Юре. – 1997. – 608 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СВІДКА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Санжаровець Валерія Андріївна

*студентка юридичного факультету
ДВНЗ «Національний гірничий університет»*

Перехід України до ринкових відносин, демократизація суспільства виснула на перший план права та інтереси громадян. Демократичне суспільство характеризується широким спектром особистих та майнових прав і свобод. В Україні на сучасному етапі її розвитку проходить вдосконалення правової бази, якою закріплено правове становище громадян і організацій і встановлені гарантії реалізації і захисту їх прав і свобод, визначених Конституцією України та іншими законами. Конституційні норми, в яких закріплені ці права і інтереси, виступають основою для деталізації їх в галузевому законодавстві, регулювання всіх аспектів їх дії і для визначення юридичних гарантій